

ПЕЧЕРАСА Вёлдэчи

Леңди—ВКП(б) Мылдинса Рајком да РИК

№. 55 | 1937 во, Јул | доныс
(414) | 13-өд лун | 10 ур.

КОМИ АВТОНОМНОЈ СОВЕТСКОЈ СОЦІАЛІСТИЧЕСКОЈ РЕСПУБЛІКАЛОН КОНСТИТУЦІЈА (ОсновноЯ Закон)

КОМИ АССР-са СОВЕТЈАС ЧРЕЗВЫЧАЙНОЈ XI-д СІЕЗДЛОН ШУОМ
КОМИ АССР-са СОВЕТЈАСЛОН ЧРЕЗВЫЧАЙНОЈ XI-д СІЕЗД ШУО:

Комі Автономној Собетскoj Соціалістическоj Республікальс Конституција (ОсновноЯ закон) сіjо pedакцијаин,
кодоc представіtіc сjездca Pedакционноj коміссија,—
ВЫНГОДНЫ.

Сыктывкар, Комі АССР јюн 23 лун 1937-д во.

Сіе залон превіум

Комі Автономној Собетскoj Соціалістическоj Республікальс КОНСТИТУЦІЈА (ОсновноЯ Закон)

I-ој глава

ОбщественноЯ устројст во

1-ој статта. Комі Автономној Собетскoj Соціалістическоj Республіка ем рабочоjаслон да крестаналон соціалістическоj государство.

2-ој статта. Комі АССР-лын політическоj подулыс—ужалыс јөз фепутатјаслон Собетјас, кодјас быдмісны да юнісны помешщикјаслыс да капіталістјаслыс властс путкальмла, пролетаріат діктатура завоујтому, комі јөзес царізм да роч імперіалістическоj буржуазіјаса націоналноj нартітомыс мездомла да націоналістическоj контреволюцијаис жүрдомла.

3-ој статта. Комі АССР-ын став власт карса да сіктса ужалыс јөз кын ужалыс јөз фепутатјас Собетјас пыр.

4-ој статта. Комі АССР-лын економіческоj подулыс—овмёслон соціалістическоj сістема і производство ёрудијејас да спредствојас вылo соціалістическоj собственности, кодјас утверdітчыс овмёслыс капіталістическоj сістемасо бырдомла, производство ёрудијејас да спредствојас вылo частноj собственности отменітому да мортос мортон експлоатујтому бырдомла.

5-ој статта. Комі АССР-ын соціалістическоj собственности ем лібо государственноЯ собственность формаа (став јөзлон достојаніје), лібо кооператівно-колхозноЯ собственность формаа (торја колхозјаслон собственность, кооператівноЯ бутвтчомјаслон собственность).

6-ој статта. Мы, сылён пышкёсис, вајас, бөрјас, заводјас, фабрікјас, шахтајас, рудникјас, көрттуј, вавыв да сынодыв транспорт, банкјас, свајајлон спредствојас, государствоон котыртому візму овмёсса гырыс предпріјатіјејас (совхозјас, машінотракторноЯ станціјаис да с. в.), а сіз-жо коммуналноЯ предпріјатіјејас да карјасын да промышленноЯ пунктјасын основноЯ жілішшноЯ фонд ем государственноЯ собственность, мөд ногон-кө став јөзлон достојаніје.

7-ој статта. Колхозјасын да кооператівноЯ організајасын общественноЯ предпріјатіјејас најо ловја да мјортвоj інвентарён, колхозјасон да кооператівноЯ організајасон вочан продукцијас, кырі і налён общественноЯ стройбајасыс ем колхозјаслон да кооператівноЯ організајаслон общественноЯ, соціалістическоj собственность.

Быд колхозноЯ дворлён основноЯ доход кынчі, коді воо общественноЯ колхозноЯ овмёсис, ем ас пользутчомын усадба бердса неижыд му участок да усадба бердса участок вылын лічноj собственностин подсобноj овмёс, олан керка, продуктивноЯ скот, курог-пöttка да візму ужалан посні інвентар—візму ужалан артел устав серти.

8-ој статта. Колхозјасон заңимајтан му закреплејтс на сајо дон бисттог да сроттог пользутчом вылo, мөд ногон-кө век кежлло.

9-ој статта. Овмёслон соціалістическоj сістемакөд ётшош, коді ем Комі

АССР овмёсін ыжыдалыс форма, за-
конён леңсö отка крестаналон, көрві-
зысајаслон да кустарјаслон посні частноj
овмёс, коді подуласо лічноj уж вылыш
да көніз леңсö ыжыдалыс уж експлоати-
рујтом.

10-ој статта. Гражданалон лічноj
собственность правоыс најо трудовоj до-
ходјас да чохомторјас вылo, олан керка
вылo да подсобноj гортса овмёс вылo,
гортгөрса ембурјас вылo, лічноj ас вы-
лo візан да удобство көлујјас вылo, сі-
жж кыті гражданалон лічноj собствен-
ность наследујтому вылo правоыс—охрана-
յтсөны законон.

11-ој статта. Комі АССР-лын хо-
жајственноЯ олбымыс урчітсö да бескод-
лыссö государственноЯ народнохозяјст-
венноЯ планон общественноЯ озырун
содтому могыс, ужалыс јөзлыс материаль-
ноЯ да културноЯ уровеньс пыр ётаро
кыпдом могыс, соціалістическоj госу-
дарствоон независимостсö крепітому да
сылыс обороноспособностсö юнмодом
могыс.

12-ој статта. Комі АССР-ын уж-
обязанност да честа фелю ужавын вер-
мыс быд гражданіллон, ташом прінцип
серти: „коді оз ужав, сіjо оз соj“.

Комі АССР-ын пörtсö олбом соціа-
лізмлон прінцип: „быдёнсан—сіjо спо-
собностјас серти, быдёнлы—сіjо уж сер-
ти“.

II-ОД ГЛАВА ГосударственноЯ устројст во

13-ој статта. Комі Автономној Собетскoj Соціалістическоj Республіка пыр-
роп РСФСР составо Автономноj республіка правојасон.

СССР-са Конституција 14-д статта да
РСФСР-са Конституција 19-д статта пре-
делјас сајын, Комі Автономној Собетскoj Соціалістическоj Республіка пörtд
олбом государственноЯ власт автономноj
подувјас вылыш.

14-ој статта. Комі АССР состоіт Леть-
ка, Луз, Сыктыв, Сыктывдин, Шојнаты, Куломдин, Мылдин, Іемдин, Удора рајон-
јасы; Печорскj округыс Іева, Устцыльма, Ус-Уса рајонјасон да Сыктывкар карыс, коді бескыда подчиняйтсö Комі АССР-
са государственноЯ власт высшоj орган-
јаслы.

15-ој статта. Комі АССР-лын терри-
торијасы оз вермы лоны вежлалома Комі АССР согластор.

16-ој статта. СССР-са да РСФСР-
са законјас олбом быт пörtтанаоц Комі АССР терріторія вылыш. Комі АССР-
лын законыс-кө оз лёсав СССР-са да
РСФСР-са органјаскөд фествутто СССР-
са да РСФСР-са законјас.

17-ој статта. Комі АССР-са быд
гражданін ем РСФСР-са да СССР-са
гражданін.

РСФСР-са да став мукод СојузноЯ
Республікасса граждана пользутчоны
Комі АССР терріторія вылыш. Комі АССР-
са гражданакөд откод правојасон.

18-ој статта. Комі Автономној Собет-
скoj Соціалістическоj Республіка ве-
дайтому пыроны сіjо высшоj власт ор-

ганјас да государственноЯ управление
органјас пыр:

a) Комі АССР-лыс Конституција ло-
сөдом, сіjо PCFСР-са ВерховноЯ Собет-
төн вынсөдом вылo пыртому да сіjо
олбом нүндөм борса контролірутом;

b) Комі АССР рајонјас вылo юклом,
рајонјаслыс да карјаслыс граніцајас ур-
чітому да РСФСР-са ВерховноЯ Собет
вынсөдом вылo пыртому;

c) Комі АССР-лын законодательство;

d) Комі АССР-лыс народнохозяјст-
венноЯ план вынсөдом;

e) Комі АССР-лыс бүджет вынсөдом;

ж) государственноЯ да меставысса
налогјас, сборјас да һеналогөвөй доход-
јас СССР-са да РСФСР-са законодатель-
ство серти лоcөдом;

з) округса, рајонјасса, карса да сікт-
сөветјасса бүджетјас олбом пörtөмөн
бескодлом;

и) страховоj да сберегательноj делёдн
бескодлом;

к) республіканскj подчиненіје про-
мышленноЯ, візму овмёсса да төргөвөj
предпріјатіјејасон да організајасон
управлајтому, а сіз-жо меставысса про-
мышленностон бескодлом,

л) СССР-са да РСФСР-са органјас-
лы подчиненіје предпріјатіјејас состоја-
њие да управлајтому борса контрол да
віzödом;

м) мүён, мұпышкёсса озырунјасон,
борјасон да вајасон пользутчан пօрадок
борса СССР-са да РСФСР-са законјас
серти контрол да бескодлом;

н) карса да мукоднаселеније места-
јасса жілішшноЯ да коммуналноЯ овмё-
сён, жілішшноЯ строительствоон да благо-
устројствоон бескодлом;

о) тујјас стройтому, меставысса тран-
спортон да меставысса свајаён бескод-
лом;

п) уж јылыс СССР-са да РСФСР-са
законјас олбом портому борса контрол;

р) ғонвіталун кутан фелёдн бескод-
лом;

с) соціальноЯ обеспеченіје делёдн бес-
кодлом;

т) начальноЯ да среднеj образованіје
делёдн бескодлом, высшоj образованіје
делю борса контрол да віzödом;

у) Комі АССР-са күлтурно-просве-
тительноj да научноj організајасон да
учреждењејасон бескодлом;

ф) фізіческоj күлтура да спорт де-
лө котыртому да наён бескодлом;

х) Комі АССР-са судебноj органјас
котыртому.

III-ОД ГЛАВА Комі Автономној Собет- скoj Соціалістическоj Респуб- лікаса государственноЯ властлон высшоj органјас

19-ој статта. Комі Автономној Собет-
скoj Соціалістическоj Республікаса госу-
дарственноЯ властлон высшоj органыс
ем Комі АССР-са ВерховноЯ Собет.

(Вою юл 2-д лістбокъю)

Комі Автономнöй Сöветскöй Социал-їстїческöй Республїкалон КОНСТИТУЦІЯ (Основнöй Закон)

20-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет пöртö олöмö став правојассö, кодjacöс сеtöma Комі АССР-лы Комі АССР Конституција 13-їд да 18-їд статта-јас серти, мыjеш наjö, Конституција серти, оз пырны Комі АССР-са Верховнöй Сöветлы подотчотнöй Комі АССР органјас компетенцијаö: Комі АССР-са Верховнöй Сöвет Президиумы, Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлы да Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслы.

21-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет ем Комі АССР-лын чик öти законодательнöй орган.

22-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет бöржиссö Комі АССР-са гражданаён бöржисан округјасын, нол воса срок, кежлö, норма серти: öтик депутат 4 сурс олыс вылö.

23-їд статъя. Закон лыddыссö вын-оöдомён, прімітöма-кö сijöс Комі АССР-са Верховнöй Сöветён гöлөсјас прöстöй болшіствоён.

24-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветён прімітöм законјас јозöдöны комі да роч кыв вылын Комі АССР-са Верховнöй Сöвет Президиумса пред-седател да секретар кырымалöмён.

25-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет бöржо Комі АССР Верховнöй Сöветса председателöс да сылы кык вежиссöc.

26-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветын председател вскöдлö Комі АССР-са Верховнöй Сöвет заседа-њиејасын да бедайтö сijö пышкёсса рас-порадокён.

27-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён сессијасыс чукörtсöны Комі АССР-са Верховнöй Сöвет Прези-дiumён вонас кыкыс.

Внечереднöй сессијас Комі АССР-са Верховнöй Сöвет Президиумён чукörtсöны сылы колём серти лibö Верховнöй Сöветса депутатјас којмöд јукönöн тре-бујтöм серти.

28-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет бöржо комі АССР-са Верховнöй Сöветлы Президиум ташом составын: Комі АССР-са Верховнöй Сöвет Президиумса председателöс, сылы кык вежиссöc, Президиумса секретарöс да Президиумса 7 шленöс.

29-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён Президиум алас став уж-ын подотчотнöй Комі АССР-са Верховнöй Сöветлы.

30-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён Президиум:

а) чукörtö Комі АССР-са Верховнöй Сöветлы сессијас;

б) сетö Комі АССР-са законјас гö-гöрвоöдöм, лезалö указјас;

в) нүöдö став јозлыс јуагом (рефе-рендум);

г) отменајтö Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлы шуöмјассö да распораженијејассö, а сiç-жö ужалыс јоз депутатјаслон окружнöй, рајоннöй да кап-са сöветјаслыс шуöмјассö да распораженијејассö, оз-кö наjö лöсавны закон-кöd;

д) Комі АССР-са Верховнöй Сöвет сессијас костын мездö должностсис да назначајтö Комі АССР-са торја Народнöй Коміссарјасс Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветса председател индöм серти, бöрвилас Комі АССР-са Верховнöй Сöветлы вынöдöм вылö су-втöдöмён;

е) сетö Комі АССР-са почетнöй зва-нијејас.

31-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет бöржо мандатнöй коміссіја, ко-ди прöверајтö Комі АССР Верховнöй Сöветса депутатјаслыс полномочијејассö.

Мандатнöй коміссіја представітöм серти Комі АССР-са Верховнöй Сöвет решаетö лibö признајты полномочијејассö, лibö кассијуны торја депутатјассö бöржомсö.

32-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет назначајтö, кор сijö лыddö коланаён, лубöй вопрос куža следствен-нöй да ревіziоннöй коміссіјајас.

Став учреждењејас да должностнöй јоз обязанöс пöрнты олöмö тајö коміс-сијаслыс требованіјејассö да сетны на-лы колана матеріалјас да документјас.

33-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён депутат оз вермы лоны кыскöма судебнöй кывкутöмд лibö арес-тујтöма Комі АССР-са Верховнöй Сöвет сöгластöг, а Комі АССР-са Верховнöй Сöвет сессијас кадколастын—Комі АССР-са Верховнöй Сöветса президиум сöгластöг.

34-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён полномочијејас помасом бöржын Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён Президиум назначајтö выл бöржисом-јас Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён полномочијејас помасан лунсань кык тö-лысса срокыс не соронжык.

35-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён полномочијејас помасом бöржын Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён Президиум кутö ассыс полномочије-јассö вылыс бöржом Комі АССР-са Верховнöй Сöветлён Комі АССР-са Верховнöй Сöветлыс выл Президиум лöсöдтöз.

36-їд статъя. Вылыс бöржом Комі АССР-са Верховнöй Сöвет чукörtсö Комі АССР-са Верховнöй Сöвет важ сос-тавса Президиумён бöржом бöрас тöлыс мыстыс не соронжык.

37-їд статъя. Комі АССР-са Верховнöй Сöвет лöсöдö Комі АССР-лыс Прави-тельство—Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслыс Сöвет.

IV-їд ГЛАВА
Комі Автономнöй Сöветскöй Социал-їстїческöй Респу-блїкаса государственнöй управлењије органјас

38-їд статъя. Комі Автономнöй Сö-ветскöй Социал-їстїческöй Республїкаса государственнöй властлён высшој испо-љитељнöй да распорадитељнöй органыс ем Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслон Сöвет.

39-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслон Сöвет кывкутö Комі АССР-са Верховнöй Сöвет возын да сылы подотчотнöй, а Комі АССР-са Верховнöй Сöвет сессијас костын—Комі АССР-са Верховнöй Сöвет Президиум возын, кодлы подотчотнöй.

40-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслон Сöвет, СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас да СССР-са, РСФСР-са Народнöй Коміссарјас Сöветјаслон постановлењијејас да распораженијејас подув вылын да наjöс олöмö пöртöм могыс, лезалö постанов-лењијејас да распораженијејас да прöве-рајтö наjöс олöмö пöртöм.

41-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлён постановле-њијејас да распораженијејас олöмö быт пöртанаöс Комі АССР-са став тер-риторија вылын.

42-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслон Сöвет:

а) öтүтö да вскöдлö ужсö Комі АССР-са Народнöй коміссарјаслыс да сылы подведомственнöй мукöд хоџајст-веннöй да културнöй учреждењијејаслыс; öтүтö да прöверајтö ужсö общесојуз-нöй да сојузно-республїканскöй Народ-

нöй Коміссарјасса уполномоченнöйjas-лыс;

б) пріміталö мeraјas народнохозајст-веннöй план олöмö пöртöм куža;

в) пріміталö мeraјas Комі АССР-са республїканскöй да местнöй бüджетјас олöмö пöртöм куža;

г) пріміталö мeraјas общественнöй пöрадок кутöм куža, государстволыс інтерессöдорjöm да гражданајаслыс правојассö охрањајтöм куža;

д) вскöдлö да прöверајтö ужсö ок-ругса, рајонјасса да карјасса ужалыс јоз депутатјаслон сöветјас ісполи-тельнöй комітетјаслыс.

43-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй коміссарјас Сöветлён ем право от-менајты округса, рајонјасса да карјасса ужалыс јоз депутатјас Сöветјас Iсполи-тельнöй Комітетјаслыс решењијејас да распораженијејас, а сiç-жö дүгöдавны олöмö пöртöмис округса, рајонјасса да карјасса ужалыс јоз депутатјас Сöвет-јаслыс решењијејассö да распораженије-јассö.

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлён ем право отменајты Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслыс пріказјас да інструкцијајас.

44-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслон Сöвет лöсöдö Комі АССР-са Верховнöй Сöветён ташом сос-тавын:

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветса председател;

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветса председателöс кык вежиссö;

Комі АССР-са Государственнöй Пла-новой Коміссіјаса председател;

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас: Бöр промышленост куža;

Візму ужалом куža;

Фінансјас куža;

Пышкбасса тöргүйтöм куža;

Пышкбасса фелöјас куža;

Јустиција куža;

Зонвіталун кутöм куža;

Просвещеніје куža;

Местнöй промышленност куža;

Коммуналнöй овмöс куža;

Социалнöй обеспеченіје куža;

дорожнöй управлењијеса начальник;

Заготовкајас куža СССР Комітетса уполномоченнöй;

Іскусство фелöјас куža Управлењијеса начальник.

45-їд статъя. Комі АССР-са прави-тельство лibö Комі АССР-са Народнöй Коміссар, кодлы вöчома јуалом Комі АССР Верховнöй Сöветса депутатöн, обяза-нöс кујим лунja срокыс не соронжык сетны кывјöн лibö гïжöмöн вочакыв Комі АССР-са Верховнöй Сöветын.

46-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас вскöдлöны Комі АССР ком-петенцијаö пырыс государственнöй управлењије јукönјасон, РСФСР-са да Комі АССР-са Конституцијајас серти.

47-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас соотвествујишшöй Народнöй Коміссарјас компетенција предсељасын лезалöны пріказјас да інструкцијајас СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас, СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлён постановлењијејас да распораженијејас, РСФСР-са Народнöй Коміссарјаслон пріказјас да інструкцијајас поувылын да наjöс олöмö пöртöм могыс, да прöве-рајтö наjöс олöмö пöртöмс.

48-їд статъя. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас вскöдлöны налы по-ручітöм государственнöй управлењије ју-кönјасон, кыз Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлы, сiç i РСФСР-са

(Возö візöд 3-д листбокы)

Комі Автономнöј Сöветскöј Соціалістіческöј Республікалён

K O N G T U C I J A (Основнöј Закон)

соответвујущöй Народној Коміссаріат-
јаслы подчињајтчомын.

V-Öd ГЛАВА

Государственнöј властлён местнöј органјас

49-öd статта. Округјасын, рајонјасын, карјасын, посолокјасын, сіктјасын, феревїјасын государственнöј власт органјасыс—ужалыс јөз фепутатјаслён Сöветјас.

50-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјаслён округса, рајонјасса, карјасса, посолокјасса, сіктјасса Сöветјас бöрјессöны округса, рајонса, карса, посолокса, сіктса, феревїјаса ужалыс јөзбен 2 вога срок кежлö.

51-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјаслён Сöветјас (округса, рајонса, карса, посолокса, сіктса) веокöдлöны культурно-політическöј да хољајственнöј строітельствоон асланыс терріторія вылын, урчітöны местнöј бјуджет, в е с к д л ö н ы налы подчињитом управлењије органјас ужöн, обеспечивајtöны государственнöј пöрадок охраїтöм, отсасöны страналыс дорjысан вын юнмöдöмлы, обеспечивајtöны законјас соблюдајtöм да гражданалыс правоjaccö охраїајtöм.

52-d статта. Ужалыс јөз фепутатјаслён Сöветјас пріміталöны шуöмјас да сеталöны распоражењијас СССР-са, РСФСР-са да Кomi ACCP-са законјасон налы сөтöм правојас предфелјасын.

53-d статта. Ужалыс јөз фепутатјас округса, рајонјасса, карјасса, да сіктјасса Сöветјаслён ісполнитељнöј да распорадитељнöј органјасыс ембø наён бöрjöм ісполнитељнöј комітетјас тащом составын: предфедател, сіjöc вежысјас, секретар да шленјас.

54-öd статта. Негырыг сіктјасын сіктјасса ужалыс јөз фепутатјас Сöветјаслён ісполнитељнöј да распорадитељнöј органјас ем наён бöрjöм предфедател, сіjöc вежыg da секретар.

55-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас Сöветјаслён ісполнитељнöј комітетјас (округса, рајонса, карса, посолокса, сіктса) пöртöны олдом асланыс терріторія вылын культурно-політическöј да хољајственнöј строітельствоон веокöдлöм ужалыс јөз фепутатјас соответвујущöй Сöветјаслён да вылынжык сулалыс государственнöј органјаслён решенијејас подув вылын.

56-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас округса да рајонјасса Сöветјаслён сесіјајасыс чукортебын најö ісполнитељнöј комітетјасын вонас б-ыс не шочжыка.

57-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас карјасса да сіктјасса Сöветјаслён сесіјајасыс чукортебын најö ісполнитељнöј органјасын тölлиснас тölкис не шочжыка, а кочевой рајонјасын кык тölлисин тölкис не шочжыка.

58-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјаслён округса, рајонјасса да карјасса Сöветјас сесіјајасыс заседањејассö нүддом могло сесіја каф кежлö бöрjöны предфедателс да секретарс.

59-öd статта. Сіктсöветса предфедател чукортö сіктса Сöветјас да нүддö сылыс заседањејассö.

60-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас Сöветјаслён ісполнитељнöј органјасыс веокыда подоточијđю кызı најö бöрjöс ужалыс јөз фепутатјас Сöветљы, сіjö i ужалыс јөз фепутатјас вылынжык сулалыс Сöветјаслыс ісполнитељнöј органы.

61-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас Сöветјаслён вылынжык сулалыс ісполнитељнöј комітетјаслён ем право отмениты улынжык сулалыс ісполнитељнöј комітетјаслыс решенијејассö да распоражењејассö да dyrgöдавы олдом пöртöмыс ужалыс јөз фепутатјас улынжык сулалыс Сöветјаслыс решенијејассö да распоражењејассö.

62-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас вылынжык сулалыс Сöветјаслён ем право отменајтын ужалыс јөз фепутатјас улынжык сулалыс Сöветјаслыс да најö ісполнитељнöј комітетјаслыс решенијејассö да распоражењејассö.

63-d статта. Ужалыс јөз фепутатјас Ok-

ругса Сöветлён ісполнитељнöј комітет котыртö тащом отфелјас:

- візму овмöс куза;
- финансјас куза;
- пышкёсса тöргүйтöм куза;
- лонвізалун кутöм куза;
- народнöј образованїе куза;
- местнöј промышленност куза;
- комунальнöј овмöс куза;
- социалнöј обеспеченије куза;
- дорожнöј;
- общшöј;
- плановöй комиссїа;
- кадрјаслён сектор ісполкомса предфедател бердын.

64-öd статта. СССР-са да РСФСР-са законјас подув вылын, Кomi ACCP-са Верховнöј Сöвет вынсöдöмөн, Пышкёсса фелёјас куза Народнöј Коміссаріат вермö котыртны асыс управлењије ужалыс јөз фепутатјас округса Сöвет бердын.

65-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјаслён Сöветлён отфелјас асланыс ужын подчињајтчомын, кызı ужалыс јөз фепутатјас округса Сöветлён да сіjö ісполнитељнöј комітеты, сіjö i Komi ACCP-са соответвујущöй Народнöј Коміссаріаты.

66-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјаслён рајонјасса Сöветјас котыртöны ісполнитељнöј комітетјаслыс тащом отфелјас:

- візму овмöс куза;
- народнöј образованїе куза;
- финансјас куза;
- пышкёсса тöргүйтöм куза;
- лонвізалун кутöм куза;
- социалнöј обеспеченије куза;
- общшöј;
- дорожнöј;
- плановöй комиссїа;
- кадрјаслён сектор ісполкомса предфедател бердын,

да, сыыс кынцı, рајонса овмöс аслыспöлöс лун серті, Komi ACCP Верховнöј Сöвет Президium вынсöдöмөн, ужалыс јөз фепутатјаслён рајонјасса Сöветјас котыртöны тащом отфелјас: коммунальнöј да местнöј промышленност куза.

67-öd статта. Рајон условијејас серті, СССР да РСФСР законјас подув вылын, Komi ACCP Верховнöј Сöвет Президium вынсöдöмөн, Пышкёсса фелёјас куза Народнöј Коміссаріат котырталö ужалыс јөз фепутатјаслён рајонјасса Сöветјас бердö асыс управлењијејас.

68-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас рајонјасса Сöветлён отфелјас подчињајтчомы асланыс ужын кызı ужалыс јөз фепутатјаслён рајонса Сöветлён да сіjö ісполнитељнöј комітеты, сіjö i Komi ACCP-са соответствујущöй Народнöј Коміссаріаты.

69-öd статта. Печорскö округуvsra рајонјасын ужалыс јөз фепутатјас рајонјасса Сöветјаслён отфелјас асланыс ужын подчињајтчомы кызı ужалыс јөз фепутатјаслён рајонса Сöветлён да сіjö ісполнитељнöј комітеты, сіjö i Okругса ісполнитељнöј комітетса соотв.

70-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјаслён карса Сöвет котыртö ісполнитељнöј комітеты тащом отфелјас:

- финансјас куза;
- коммунальнöј овмöс куза;
- пышкёсса тöргүйтöм куза;
- лонвізалун кутöм куза;
- народнöј образованїе куза;
- социалнöј обеспеченије куза;
- общшöј;
- плановöй комиссїа;

кадрјаслён сектор ісполкомса предфедател бердын,

да, сыыс кынцı, карса промышленност, сіjö карса да кар бердса овмöс аслыспöлöс лунјас серті:

- местнöј промышленност куза;
- візму овмöс куза.

71-öd статта. Ужалыс јөз фепутатјас карјасса Сöветјаслён отфелјас подчињајтчомы асланыс ужын кызı ужалыс јөз фепутатјаслён карса Сöветлён да сылон ісполнитељнöј комітеты, сіjö жб i ужалыс јөз фепутатјаслён рајоннöј Сöветса соответствујущöй отфеллы.

72-öd статта. Сыктывкар карса ужалыс јөз фепутатјас Сöветлён отфелјас асланыс ужын подчињајтчомы кызı Сыктывкарса ужалыс јөз фепутатјас Сöветлён да сіjö ісполнитељнöј комітеты, сіjö i вескыда Komi ACCP-са соответствујущöй Народнöј Коміссаріаты.

VI-Öd ГЛАВА

Комі Автономнöј Сöветскöј Соціалістіческöј рес-

публікалён бјуджет

73-öd статта. Комі Автономнöј Сöветскöј Соціалістіческöј Республікалы бјуджет воч-со Комі ACCP-са Народнöј Коміссаріас Сöветнöда сетö сыбын Комі ACCP-са Верховнöј Сöвет вынсöдöм вылö.

Комі ACCP-са Верховнöј Сöвет вынсöдöм бјуджет Комі ACCP-са Верховнöј йөзбдöс ставлы тöдöм вылö.

74-öd статта. Комі ACCP-са Верховнöј Сöвет бöрjö бјуджетнöй комиссїа, коди доказывајtö Верховнöј Сöветлени Комі ACCP-са бјуджет куза асыс закљученїе.

75-öd статта. Комі ACCP-са бјуджет олдом пöртöм јылыс отчет вынсöдöс Комі ACCP-са Верховнöј Сöветнö да йөзбдöс ставлы тöдöм вылö.

76-öd статта. Комі ACCP-са бјуджетнöй округса, рајонјасса, карјасса, посолковöй да сіктјасса Сöветјаслён местнöј бјуджетјасö пыртебын местнöј хoзяїstvoys doxođjas, отчленијејас најö терріторія вылын поступајtö государственнöй doxođjas, а сіj жö mestavysca налогjasыс да сборjasыс поступленијејас, СССР-са да РСФСР-са законодательствоон урчітöм раzмерjasын.

VII-Öd ГЛАВА

Cyd da Прокуратура

77-öd статта. Комі Автономнöј Сöветскö Соціалістіческöј Республікалы правосуды пöртеб олдом народнöй судјасын, Комі ACCP-са Верховнöј Cydöн, СССР-са Верховнöј Сöвет шудом серті лбöдöм СССР-са специалнö судјасын.

78-öd статта. Став судјасын фелёјасö відлаломыс нубдö народнöй заседателјас участвујtöмбн, сешом случајасын кынцı, кодасöc специалнö индома законди.

79-öd статта. Комі ACCP-са Верховнöј Суд em Комі ACCP-са высшој судебнöй орган. Комі ACCP-са Верховнöј Суд вылö пуктысö Комі ACCP-са став судебнöй органјас судебнöй уж бöрса віzödöm (надзор).

80-öd статта. Комі ACCP-са Верховнöј Суд бöрjессö Комі ACCP-са Верховнöј Сöветнö віt вога срок кежлö.

81-öd статта. Народнöй судјас бöрjессö најö рајонса гражданаён всеобщöй, везкыд да равнöй бöрjысан право подув вылын гусён гöлöсујtöмбн—кујим вога срок кежлö.

82-öd статта. Комі ACCP-ын судопроизводство нубдöс комі кыв вылын, сіjö мортасы, кодас оз тöдни тајб кывсö, фелö маңерјаласын переведчик пыр тырвијö тöдмöдöм обеспечитöмбн, а сіj-жö суд вылын ас кывжын выступајtны право обеспечитöмбн.

83-öd статта. Комі ACCP-са став судјасын фелö відлаломыс вогса, мышеч законди абу урчітöма таыс кежемjas, дöрjdm вылö мыжданали право обеспечитöмбн.

84-öd статта. Cydдајас независимöjöc да подчињајtчомы сымын законы.

85-öd статта. Став Народнöј Коміссаріат-жасын да налы подведомственнöй учреждењијејасын, сіjö-жö кызı i торja должностнöй моторјасын, а сіj-жö гдажданаён Комі ACCP-са терріторія вылын законјас стöч олдом пöртöм бöрса высшој надзор пöртöм олдом кызı СССР-са Прокурорђи вескыда сіjö i РСФСР-са Прокурор да Komi ACCP-са Прокурор пыр.

86-öd статта. Комі ACCP-са Прокурор назначајtсö СССР-са прокурор віt вога срок кежлö.

87-öd статта. Комі ACCP округса, рајонјасса да карјасса прокурорјас назначајtсö СССР-са Прокурорђи СССР-са Прокурор вынсöдöмбн, віt вога срок кежлö.

88-öd статта. Прокуратура органјас пöртöны олдом асыныс функцијајасынöc mestavysca некушбм органјасан зависитöг, подчињајtчомы сымын СССР-са да РСФСР-са Прокурорлы.

VIII-Öd ГЛАВА

Гражданалён основнöј правојас да обязанностјас

89-öd статта. Комі Автономнöј Сöветскö Соціалістіческöј Республікалы гражданалён ем уж вылö право, мöд ногон-кö гарантiroваннöй уж получитöм вылö право, најö уж лыд да качество серті дон мынтöмбн.

Уж вылö право обеспечиватö народнö овмöс социалістіческöј котыртöмбн, советскöj общществоса производителнöй вынjas пыр бтарö содомöс, хoзяїstvennöй крізіsjas-lyс позан-уун вештöмбн да ужтöмалöм бирдöмбн.

(Помсö віzöd

Комі Автономнöй Сöветскöй Социалістїческöй Республїкалон

КОНСТИТУЦІЯ (Основнöй Закон)

(ПОМ)

90-öd статта. Комі АССР-са гражданалон ем шојчом вылö право.

Шојчом вылö право обеспечивајтсö кызын рабочојыслы ужанланусö сизим часој чинтöмён, рабочојаслы да служашцöјаслы ужон сохранитöмён быд во отпукјас сетöмён, ужалисјасöс обслуживајтöм вылö уна лыда санаторијајас, шојчан керкајас, клуб-јас сетöмён.

91-öd статта. Комі АССР-са гражданалон ем матеріальнöй обеспеченїе вылö право пбрыс дырji, а сиз-жö—вісігђи да ужавны верманлун воштöм слу чајас дырji.

Тајд правоис обеспечивајтсö рабочојасöс да служашцöјасöс государство шщdt вылö социалнöй страхујтöм юна паскдомён, ужалис јёзлы дон босттöг медіцинсöй отсöг сетöмён, ужалис јёзлы пользутöм вылö уна лыда курортјас сетöмён.

92-öd статта. Комі АССР-са гражданалон ем образованїе вылö право.

Тајд правоис обесечивајтсö всеобще-обязательнöй начальнöй велöдомён, донбосттöг велöдомён, щдиц i высшой образованїе-ыс, высшой школын кызын велöдчысјаслы государственної стiпендијајас системаби, школајасын ас кыв вылын велöдомён, за-водјасын, совхозјасын, машінотракторнöй станцијасын да колхозјасын ужалисјаслыс дон босттöг производственнöй, технiческöй да агрономическöй зеiбдчом котыртöмён.

93-öd статта. Комі АССР-ын нывбабалы сетсбны мужчинајаскöд откод правојас хо-зајственнöй, государственної, культурнöй да обищественно-полiтическöй олдм став јукќи-јасын.

Нывбабајаслыс тајд правојассö олдм пöртан позанлуныс обесчивајтсö уж вылö, ужыс мынтысбм вылö, шојчом вылö, соци-альнöй страхованїе да образованїе вылö мужчи-накбд откод правојас сетöмён, мамлыс да кагалыс интересјассö государствои охра-најтöмён, нывбабалы небағiгdi ужон сох-ранитöмён, отпукјас сетöмён, чель-фасан уна лыда керкајасби, челад јаслјасби да сад-јасби.

94-öd статта. Национальност ы раса вылö віzödtöг Комі АССР-са гражданалон хо-зајственнöй, государственної, культурнöй да обищественно-полiтическöй олдм став јукќи-јасын равноправие ем ворзöдны поштöм закон.

Кöт күшдм ескö медез вәв, вскыда кöт кышлөн, правојас огранчitöм, либб, мöдарö, расcöвj да национальной прiнадлежност серти гражданајаслы весяда либб кышлөн пре-мушествојас лöсöдом, сиз-жö кызi расcöвj да национальной ісклүчiтельност, либб лöглун да көзөтöм быдпöлöс проповедујтöм—караjt-чбын закони.

95-öd статта. Гражданы сбвеотлыс свобода обесчивајтöм могыс Комі АССР-ын вічко торжöдема государствои да школа вічкоис. Релiгiознöй культјас нүддан свобода да анти-релiгiознöй пропаганда вылö свобода прiз-најтсö став граждана сајын.

96-öd статта. Ужалис јёз интересјас серти да социалiстiческöй строј юнмöдöм могыс Комі АССР-са гражданалы закони гарантирујтсö:

- а) кыв вылö свобода;
- б) печат вылö свобода;
- в) собрањијејас да мiнiнгjас вылö свобода;
- д) ывлавывса шествијејас да демон-страцијајас вылö свобода.

Гражданајаслон тајд правојасыс обес-печивајтсöны ужалис јёзлы да најö орга-низацiајаслы тiпографiјајас, бумага запасјас, обищественної эдањијејас, умiча-јас, свајаь спредствојас да мукöд матерi-альнöй условијејас сетöмён, кодjac колöны тајд правојассö олдм пöртом вылö.

97-öd статта. Ужалис јёз интересјас серти да народнöй массајаслыс органи-зацiоннöй самодејательностсö да полiти-ческöй воzmöстчомсö кыпöдом могыс Комі АССР-са гражданалы обесчивајтсö право котыртчыны обищественної орга-низацiајас; профессiональнöй сојузјас; кооператiвнöй бтувтchомjас; том јёз орг-анизацiајас; спортивнöй да обороннöй орга-низацiајас; културнöй, техническöй да научної обиществојас; а рабочој класс пöвстiс да ужалис јёз мукöд слöjjas пöвстiс да јонжыка воzmöстчю да сознательнöй граждана котыртчыны (ставсојузса Комi-мунiстiческöй (болжевiкjас) партiяj).

kodi em социалiстiческöй стројöс юнмöдöм da кыпöдом вöсна тышын ужалис јёзлын возынмуныс отр'ad da kodi em ужалис јёз став организацијаслон, кызi обществоiенiйjаслон, сизi i гоçدارст-венноiйjаслон вскöдлыс ядро.

98-öd статта. Комі АССР-са гражданалы обесчивајтсö личностlön непrikoстновенnoст. Суд шюйтöг либо прокурор вынсöйтöг некод оз вермылоны арестујtöмай.

99-öd статта. Граждана оланiјаслон непrikoстновенnoст da гiжаöмjаслы гусалун віzöны закони.

100-öd статта. Комі АССР оетü убе-жiще право мукöд странајасца гражданајаслы, кодjac сөрсөндеујtöны ужалис јёзлыс интересјассö дорjомыс, либо научної ужыс, либо национально-освobo-дiтельной тышыс.

101-öd статта. Комі АССР-са быд гражданiн обiзан соблюдајtны Сöветскöй Социалiстiческöй Республiкајас Со-юзлыс, Россiйской Сöветской Федератiвнöй Социалiстiческöй Республiкалыс да Комі Автономнöй Сöветской Социалiстiческöй Республiкалыс Конституцијајас-сö, пöртны олöмö законјас, кутны уждiспiлiна, честноjён лоны обиществен-ноj долг dihö, уважајtны Социалiстiческöй оланноглыс правiлоjассö.

102-öd статта. Комі АССР-са быд гражданiн обiзан віzöны да юнмöдны обиществен-ноj, социалiстiческöй собственnoст, кызi советской стројлыс свајашcheniöj да воржöiны поштöм подув, кызi рöдiна озырунлыс да юнлунлыс истoчник, кызi став ужалис јёз зажitoчноj да култур-ноj олöмлыс истoчник.

Обищественноj социалiстiческöй соб-ственnoст вылö усласыс воjтыр—народ-лён врагјас.

103-öd статта. Всеобщоj воiнскöй обiзанност ем закон.

Рабочe-Крестьянской Красной Армijи-ын воiнскöй служба ем почетноj обiзанност Комі АССР-са гражданалон.

104-öd статта. Отечествонимöс дор-жöм ем сбвеотлыс долг Комі АССР-са быд гражданiнлён. рöдiналы iчmeni-тöм: прicaga нарушiтöм, врагладорö ву-жöм, государствои воjенnoj вынjörly ушшерб вöчöм, шпionаж—караjtчоны за-кон став стрöглуннас, кызi medca ыжыд злодейство вöчöм.

IX-ÖD ГЛАВА

Бöрjысан Gjstema

105-öd статта. Депутатјассö бöрjöм-ласыс ужалис јёз депутатјас став Сöветјасö: Комі АССР-са Верховнöй Сöветö, округса, рајонјасса, карјасса, посо-локјасса да сiктjасса ужалис јёз депутатјас Сöветјасö нүддөн бöрjысыс-јасын всеобщоj, равноj да вскыда бöрjысан право подув вылын гусён гöлös-ујtöмён.

106-öd статта. Депутатјассö бöрjöм-ласыс ужалис јёз депутатјас став Сöветјасö: Комі АССР-са став гражданалон, кодjac тырöма 18 арöс, расcöвj да национальной прiнадлежност вылö, вероiсповеданїе, образовательной ценз, оседлост, социалnой проiсхожде-ниje, iмуществоiенiй положениje да воз-за дејательност вылö віzödtöг ем право бöрjыны депутатјассö да лоны бöрjöма-лон, јöjjas кынцi да сyditöm јёз кынцi, кодjac сydöн мiшitöma бöрjысан право-ыс.

107-öd статта. Депутатјассö бöрjöм-ласыс ужалис јёз депутатјас став гражданiнлён ем öти гöлös; став гражданалыс бöрjысöмён уч-аствујtöны откод основанiјејас вылын.

108-öd статта. Нывбабајас пользутöчоны бöрjысан да бöрjöмай да loan правоiи мужчинајаскöд откод.

109-öd статта. Красной Армijи-ын

служитеiс граждана пользутöчоны бöрjы-сан да бöрjöмай да loan правоiи став. гражданакöд откод.

110-öd статта. Депутатјассö бöрjöм-ласыс веокыдöс: ужалис јёз депутатјас став Сöветјасö, сiктса да карса ужалис јёз депутатјас Сöветтои заводtöмом Комі АССР-са Верховнöй Сöветö, бöрjысöм-ласыс нуöдсöны бöрjысан округјасын тащом нормајас серти:

Ужалис јёз депутатјас округса Сö-ветöс—öти депутат 2.000 олысыс;

рајонса Сöветöс, рајон размерјас серти,—öти депутат 500-ыс ње ешажык да 1.500-ыс ќе унжык олысыс;

карса Сöветöс, кар размерјас серти—öти депутат 100-ыс ќе ешажык да 1000-ыс ќе унжык олысыс;

сiктса Сöветöс. сiктса Сöвет дејател-ност рајон размерјас серти,—öти депу-тат 50-ыс ќе ешажык да 250-ыс ќе ун-жык олысыс.

Бöрjысан нормајас быд округса, рајон-са, карса, посолокса да сiктса ужалис јёз депутатјас Сöветјасö урчitöны

„Комі АССР-са ужалис јёз депутатјас Сöветјасö бöрjысöмјас јылыс положени-jeöн“ бöрjысан нормајас пределјасын, кодjac сiндöма тајд ставтаас.

113-öd статта. Бöрjысöгöн канqidatјасыс iндöсöны бöрjысан округјас кула.

Кандiтатјассö iндan правоiи обес-печивајtöи обищественноj органiзацiа-јаслы, да ужалис јёз обществоiаслы коммунистiческöй партиjи оj оргaнизацiајаслы, профессiональнöй сојузјаслы, кооператiвјаслы, томjöз органiзацiа-јаслы, културnой обиществоiаслы.

114-öd статта. Быд депутат обiзаан отчitывајtчыны бöрjысысјас воjын аслас ужыс да ужалис јёз депутатјас Сöвет ужыс да либоj kadö вермас лоны бöр-вештöма унжык бöрjысјас шубом серти закони лöсöдом пöрадокöн.

X-ÖD ГЛАВА

Герб, Флаг, Столица

115-öd статта. Комі Автономнöй Сö-ветскöй Социалiстiческöй Республiкалон гоçдарственnoj гербыс ем РСФСР-лön гоçдарственnoj герб, кодi состойтö зар-ни чарла да мöлöt серпасыс, кодjac сiс-пуктöма крест на крест, воропјаснас ув-лаň, гöрд фон вылын шонди jигöp да кыщалöма шепјасби, „РСФСР“ да „Став странајасца пролетарiјјас, öтуvтchöj“ ро-чöн да комiён гiжомён, „РСФСР“ гiжöд улас, посñiджык шыпасјасби „Комі АССР“ комi да роч кывјас вылын содтöмён.

116-öd статта. Комі Автономнöй Сö-ветскöй Социалiстiческöй Республiкалон гоçдарственnoj флагыс ем РСФСР-лön гоçдарственnoj флаг гöрд полотнiшце-ыс, кодлон шуjга пельöсас, пula dopas, вылын, зары шыпасјасби гiжöма „РСФСР“, „РСФСР“ гiжöд улас посñiджык шыпас-јасби „Комі АССР“ роч да комi кывјас вылын содтöмён.

117-öd статта. Комі Автономнöй Сö-ветскöй Социалiстiческöй Республiкалон столица—Сыктывкар.

XI-ÖD ГЛАВА

Конституцијаöс Вежди Пöриод

118-öd статта. Комі АССР-лыс Конс-титуција вежомыс нүдöө сöмын Комі АССР-са Верховнöй Сöвет шум серти, кодöс лоö прiмтöма унжыкнас Комі АССР-са Верховнöй Сöвет кык коjмöд jу-кön гöлösис ќе ешажык, РСФСР-са Верховнöй Сöветton вынсöдомён.

(Комі АССР-са Сöветтои чрезвычайjи XI сjeадса президium-да составсö лоö jöädöma локтjи номерын.

Отв. редактор пыffи—РАССЫХАЕВ